Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

5. června 2014*

„Řízení o předběžné otázce — Sociální zabezpečení — Nařízení (ES) č. 883/2004 — Článek 19 odst. 1 a čl. 20 odst. 1 a 2 — Nařízení (ES) č. 987/2009 — Článek 11 — Státní příslušník členského státu pojištěný v státě bydliště — Propuknutí závažného a nenadálého onemocnění v průběhu dovolené v jiném členském státě — Osoba nucená v tomto druhém členském státě setrvat po dobu jedenácti let z důvodu svého onemocnění a dostupnosti specializované lékařské péče v blízkosti místa, kde bydlí — Poskytování věcných dávek v tomto druhém státě — Pojmy ‚bydliště' a ‚pobyt'"

Ve věci C-255/13,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím High Court (Irsko) ze dne 3. května 2013, došlým Soudnímu dvoru dne 13. května 2013, v řízení

I.

proti

Health Service Executive,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení L. Bay Larsen, předseda senátu, M. Safjan (zpravodaj), J. Malenovský, A. Prechal a K. Jürimäe, soudci,

generální advokát: N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: L. Hewlett, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 29. ledna 2014,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za I. F. Callananem a L. McCannem, SC, jakož i G. Burke, barrister, zmocnění C. Callanan, solicitor,

— za Health Service Executive S. Murphym, pověřeným Arthurem Coxem Solicitors,

— za Irsko A. Joycem a E. Mc Phillips, jako zmocněnci, ve spolupráci s G. Gilmore, barrister,

— za řeckou vládu T. Papadopoulou, jako zmocněnkyní,

— za nizozemskou vládu M. Bulterman a C. Schillemans, jako zmocněnkyněmi,

* Jednací jazyk: angličtina.

— za Evropskou komisi D. Martinem a J. Tomkinem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 20. března 2014,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 19 odst. 1 a čl. 20 odst. 1 a 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 16. září 2009, o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. L 166, s. 1; Zvl. vyd. 05/05, s. 72).

2 Projednávaná žádost byla předložena v rámci sporu mezi I., irským státním příslušníkem, a Health Service Executive (Úřadem pro služby ve zdravotnictví, dále jen „HSE“) ve věci odmítnutí posledně uvedeného prodloužit v případě I. platnost formuláře E 112 pro úhradu lékařské péče, která mu je poskytována v Německu.

Právní rámec

Nařízení (EHS) č. 1408/71

3 Nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství (Úř. věst. L 149, s. 2; Zvl. vyd. 05/01, s. 35), bylo nahrazeno nařízením č. 883/2004.

4 V souladu s článkem 91 nařízení č. 883/2004 a článkem 97 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. L 284, s. 1), nařízení č. 883/2004 vstoupilo v platnost 1. května 2010, tedy dne, ke kterému bylo zrušeno nařízení č. 1408/71.

5 Článek 2 nařízení č. 1408/1971 obsahoval následující definice:

„Pro účely tohoto nařízení:

[...]

h) se ‚bydlištěm‘ rozumí obvyklé bydliště;

i) se ‚pobytem‘ rozumí dočasné bydliště;

[...]“

6 Článek 22 nařízení č. 1408/71, nadepsaný „Pobyt mimo příslušný stát – Návrat do místa bydliště v jiném členském státu nebo přemístění bydliště do jiného členského státu během nemoci nebo mateřství – Potřeba odejít do jiného členského státu za účelem vhodného léčení“, v odstavci 1 stanovil:

„Zaměstnaná osoba nebo osoba samostatně výdělečně činná, která splňuje podmínky právních předpisů příslušného státu pro vznik nároku na dávky, případně s přihlédnutím k ustanovení článku 18, a

a) jejíž stav vyžaduje okamžité dávky […] během jejího pobytu na území jiného členského státu, […] nebo

b) která po získání nároku na dávky hrazené příslušnou institucí má povolení uvedené instituce k návratu na území členského státu, kde má bydliště, nebo k přemístění svého bydliště na území jiného členského státu, nebo

c) která získá povolení příslušné instituce k odjezdu na území jiného členského státu za účelem léčení přiměřeného jejímu zdravotnímu stavu:

má nárok

i) na věcné dávky poskytované na účet příslušné instituce institucí místa pobytu nebo bydliště podle jí uplatňovaných právních předpisů, jako by u ní byla pojištěna; doba, po kterou jsou dávky poskytovány, se však řídí právními předpisy příslušného státu;

ii) na peněžité dávky poskytované příslušnou institucí podle jí uplatňovaných právních předpisů. Na základě dohody mezi příslušnou institucí a institucí místa pobytu však může tyto dávky poskytovat instituce místa pobytu na účet příslušné instituce v souladu s právními předpisy příslušného státu.“

Nařízení (EHS) č. 574/72

7 Nařízení Rady (EHS) č. 574/72 ze dne 21. března 1972, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (EHS) č. 1408/71 (Úř. věst. L 74, s. 1; Zvl. vyd. 05/01, s. 83), bylo nahrazeno nařízením č. 987/2009, jež podle svého článku 97 vstoupilo v platnosti dne 1. května 2010.

8 Článek 21 nařízení č. 574/72, nadepsaný „Věcné dávky v případě pobytu v jiném členském státě, než je příslušný stát — Pracovníci jiní než uvedení v článku 20 prováděcího nařízení“ ve svém odstavci 1 stanovil:

„K pobírání věcných dávek na základě čl. 22 odst. 1 písm. a) bodu i) [nařízení č. 1408/71] [...], s výjimkou případů uvedených v článku 20 prováděcího nařízení, předloží pracovník instituci místa pobytu potvrzení osvědčující, že má nárok na věcné dávky. Potvrzení, které vydává příslušná instituce na žádost pracovníka pokud možno předtím, než pracovník opustí území členského státu, ve kterém má bydliště, uvádí zejména případnou maximální dobu, po kterou mohou být věcné dávky poskytovány v souladu s právními předpisy příslušného státu. Nepředloží-li pracovník uvedené potvrzení, vyžádá si je instituce místa pobytu přímo od příslušné instituce.“

9 Na základě čl. 2 odst. 1 nařízení č. 574/72 přijala Správní komise pro sociální zabezpečení migrujících pracovníků uvedená v čl. 80 odst. 1 nařízení č. 1408/71 vzor osvědčení o uplatnění čl. 22 odst. 1 písm. a) bodu i) tohoto naposled uvedeného nařízení, tedy formulář E 111. Tento formulář byl od 1. června 2004 nahrazen evropským průkazem zdravotního pojištění.

10 Uvedená správní komise mimoto přijala vzor potvrzení týkajícího se použití čl. 22 odst. 1 písm. c) bodu i) nařízení č. 1408/71, tedy formulář E112. Tento formulář byl od 1. května 2010 nahrazen formulářem S2.

Nařízení č. 883/2004

11 Body 3 a 15 odůvodnění nařízení č. 883/2004 znějí:

„3) [Nařízení č. 1408/71] bylo vícekrát změněno a aktualizováno nejen s ohledem na vývoj na úrovni Společenství, včetně rozsudků Soudního dvora, ale také na změny vnitrostátních právních předpisů. Takové faktory přispěly k tomu, že pravidla Společenství pro koordinaci se stala složitými a rozsáhlými. Nahrazení a současná aktualizace a zjednodušení těchto pravidel má proto zásadní význam pro dosažení cíle volného pohybu osob.

[...]

15) Je nezbytné podřídit osoby pohybující se ve Společenství sociálnímu systému jen jednoho členského státu, aby bylo zamezeno souběhu příslušných ustanovení vnitrostátních právních předpisů a komplikacím z toho vyplývajícím.“

12 Článek 1 nařízení č. 883/2004, nadepsaný „Definice“, stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se:

[...]

j) ‚bydlištěm‘ rozumí obvyklé bydliště;

k) ‚pobytem‘ rozumí dočasné bydliště;

[...]

va) ‚věcnými dávkami‘ rozumí:i)

pro účely hlavy III kapitoly 1 (dávky v nemoci, mateřství a rovnocenné otcovské dávky) věcné dávky stanovené v právních předpisech členského státu, které jsou určeny k poskytnutí a zpřístupnění lékařské péče a produktů a služeb souvisejících s touto péčí i k přímé úhradě nebo náhradě nákladů na tuto péči, produkty a služby související s touto péčí. Patří sem i věcné dávky dlouhodobé péče;

[...]“

13 Článek 11 uvedeného nařízení, který náleží do jeho hlavy II, nadepsaný „Určení použitelných právních předpisů“, v odstavcích 1 a 3 stanoví:

„1. Osoby, na které se vztahuje toto nařízení, podléhají právním předpisům pouze jediného členského státu. Tyto právní předpisy se určí v souladu s touto hlavou.

[...]

3. S výhradou článků 12 až 16 se:a)

na zaměstnance nebo osobu samostatně výdělečně činnou v členském státě vztahují právní předpisy tohoto členského státu;b)

na úředníka vztahují právní předpisy členského státu, kterému podléhá správní orgán, který jej zaměstnává;c)

na osobu pobírající dávky v nezaměstnanosti v souladu s článkem 65 podle právních předpisů členského státu bydliště vztahují právní předpisy tohoto členského státu;d)

na osobu odvedenou nebo znovu povolanou do vojenské nebo civilní služby v některém členském státě vztahují právní předpisy tohoto členského státu;e)

na jinou osobu, na kterou se nepoužijí písmena a) až d), vztahují právní předpisy členského státu bydliště, aniž jsou dotčena ostatní ustanovení tohoto nařízení, která jí zaručují dávky podle právních předpisů jednoho nebo více členských států."

14 Články 19 a 20 téhož nařízení náležejí do jeho hlavy III, nadepsané „Zvláštní ustanovení o různých druzích dávek", a jsou součástí kapitoly I této hlavy, která se týká dávek v nemoci, mateřství a rovnocenných otcovských dávek.

15 Článek 19 nařízení č. 883/2004, nadepsaný „Pobyt mimo příslušný členský stát", v odstavci 1 stanoví:

„[...] pojištěná osoba a její rodinní příslušníci pobývající v jiném členském státě než v příslušném členském státě mají nárok na věcné dávky, které se stanou nezbytnými ze zdravotních důvodů během jejich pobytu, s přihlédnutím k povaze těchto dávek a k očekávané délce pobytu. Tyto dávky poskytuje instituce místa pobytu jménem příslušné instituce v souladu s právními předpisy, které uplatňuje tak, jako by dotyčné osoby byly podle uvedených právních předpisů pojištěny."

16 Článek 20 uvedeného nařízení, nadepsaný „Vycestování za účelem obdržení věcných dávek – povolení k obdržení vhodného léčení mimo členský stát bydliště", v odstavcích 1 a 2 stanoví:

„1. Nestanoví-li toto nařízení jinak, pojištěná osoba cestující do jiného členského státu za účelem obdržení věcných dávek během pobytu je povinna požádat o povolení příslušnou instituci.

2. Pojištěná osoba, které příslušná instituce povolila cestu do jiného členského státu za účelem léčení odpovídajícího jejímu stavu, obdrží jménem příslušné instituce věcné dávky poskytované institucí místa pobytu, a to podle právních předpisů, které uplatňuje tak, jako by byla podle uvedených právních předpisů pojištěna. Povolení je vydáno, pokud dotyčné léčení patří mezi dávky stanovené právními předpisy v členském státě, kde má dotyčná osoba bydliště a kde se jí nemůže dostat takového léčení v lékařsky odůvodnitelné lhůtě, s přihlédnutím k jejímu zdravotnímu stavu a pravděpodobnému průběhu její nemoci."

Nařízení č. 987/2009

17 Bod 11 odůvodnění nařízení č. 987/2009 zní:

„Členské státy by měly spolupracovat při určování místa bydliště osob, na něž se vztahuje toto nařízení a nařízení [...] č. 883/2004, a v případě sporu zohlednit všechna příslušná kritéria k vyřešení této záležitosti. Tato kritéria mohou zahrnovat kritéria uvedená v příslušném článku tohoto nařízení."

18 Článek 11 uvedeného nařízení, nadepsaný „Prvky pro určení bydliště", zní:

„1. Pokud existují rozdílná stanoviska institucí dvou nebo více členských států, pokud jde o určení bydliště osoby, na kterou se vztahuje […] nařízení [č. 883/2004], stanoví instituce vzájemnou dohodou střed zájmu dotyčné osoby, a to na základě celkového posouzení veškerých dostupných a významných informací o skutečnostech, které mohou zahrnovat podle okolností:a)

délku a nepřetržitost přítomnosti na území dotčených členských států;b)

osobní situaci dané osoby, včetně:

i) povahy a konkrétních znaků všech vykonávaných činností, zejména místa, kde se činnost obvykle vykonává, stability činnosti a doby platnosti každé pracovní smlouvy,

ii) rodinné situace dané osoby a jejích rodinných vazeb,

iii) vykonávání jakýchkoli nevýdělečných činností,

iv) v případě studentů zdroje jejich příjmu,

v) situace týkající se bydlení dané osoby, zejména nakolik je toto bydlení trvalé,

vi) členského státu, v němž je daná osoba považována za daňového rezidenta.

2. Pokud různá kritéria založená na příslušných skutečnostech, jak je uvedeno v odstavci 1, neumožní dotčeným institucím dosažení dohody, považuje se pro stanovení jejího skutečného místa bydliště za rozhodující záměr dotyčné osoby, jak se jeví z těchto skutečností a okolností, zejména pak z důvodů, které vedly dotyčnou osobu k tomu, aby se přestěhovala.“

19 Rozhodnutí H1 Správní komise pro koordinaci systémů sociálního zabezpečení ze dne 12. června 2009 o rámci pro přechod od nařízení Rady č. 1408/71 a č. 574/72 k nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 883/2004 a č. 987/2009 a o použití rozhodnutí a doporučení správní komise pro koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. 2010, C 106, s. 13) v bodě 5 stanoví:

„Dokumenty nezbytné k použití nařízení [...] č. 1408/71 a [...] č. 574/72 (tj. E-formuláře, evropské průkazy zdravotního pojištění a potvrzení dočasně nahrazující evropský průkaz zdravotního pojištění) vydané příslušnými institucemi, orgány a jinými subjekty členských států před vstupem nařízení [...] č. 883/2004 a [...] č. 987/2009 v platnost jsou i nadále platné [navzdory skutečnosti, že odkazují na nařízení (...) č. 1408/71 a (...) č. 574/72] a instituce, orgány a jiné subjekty jiných členských států na ně berou ohled i po uvedeném datu, dokud nevyprší jejich vlastní doba platnosti nebo dokud nejsou staženy nebo nahrazeny dokumenty vydanými nebo oznámenými na základě nařízení [...] č. 883/2004 a [...] č. 987/2009.“

20 Uvedené rozhodnutí se v souladu se svým bodem 6 použije ode dne vstupu nařízení č. 987/2009 v platnosti, tedy od 1. května 2010.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

21 Z předkládacího rozhodnutí a ze spisu předloženého Soudnímu dvoru vyplývá, že I. je irským státním příslušníkem ve věku 56 let, který pracoval zároveň v Irsku a ve Velké Británii.

22 V průběhu srpna 2002, kdy měl bydliště v Irsku, I. odjel do Německa na dovolenou se svojí partnerkou slečnou B., rumunskou státní příslušnicí. V průběhu dovolené byl žalobce přijat na oddělení urgentní péče Universitätsklinikum Düsseldorf (Německo), kde mu byl diagnostikován vzácný oboustranný infarkt mozkového kmene. Od té doby trpí těžkou kvadruplegií a ztrátou motorických funkcí.

23 Krátce poté, co došlo k tomuto onemocnění, byla u I. zjištěna genetická mutace, která negativně ovlivňuje jeho složení krve. Po zahájení původního řízení bylo dále zjištěno, že I. trpí rakovinou, pro kterou je též léčen.

24 Vzhledem k závažnosti jeho zdravotního stavu je I. od srpna 2002 nepřetržitě monitorován a léčen specialisty pracujícími při Universitätsklinikum Düsseldorf. Je trvale upoután na invalidní vozík. I. od svého propuštění z nemocnice v roce 2003 žije se slečnou B., která se o něj stará a pečuje o něj. Žijí v bytě v Düsseldorfu, který si pronajímají a který je uzpůsoben pro invalidní vozík.

25 I. požádal irského ministra sociální ochrany o přiznání příspěvku v invaliditě, jehož přiznání mu bylo nejprve odepřeno z důvodu, že nemá obvyklé bydliště v Irsku. I. v roce 2008 podal žalobu a řízení skončilo smírem. Uvedený ministr pak své rozhodnutí přehodnotil a žádosti I. vyhověl; příspěvek je I. vyplácen od tohoto data. Podle předkládajícího soudu musí být tento příspěvek považován za peněžitou dávku, kterou Irsko může podle unijních nařízení použitelných v oblasti sociálního zabezpečení vyhradit pro osoby s bydlištěm v tomto členském státě.

26 I. je též příjemcem malé starobní penze vyplácené Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska z důvodu jeho předchozího zaměstnání v tomto členském státě. V Německu nepobírá žádné příspěvky ani dávky.

27 Slečna B., která pracovala v Německu, v průběhu roku 2004 souhlasila se svým propuštěním ze zaměstnání, aby se o I. mohla starat na plný úvazek. Spolková republika Německo jí vyplácela podporu v nezaměstnanosti. Podle předkládacího rozhodnutí mimoto požádala o příspěvek na péči o invalidní osobu, který v Německu vyplácí zdravotní pojišťovna osoby, které je péče poskytována. Tato žádost byla zamítnuta z důvodu, že I. má bydliště v Irsku a že v irském systému sociálního zabezpečení takový příspěvek není poskytován.

28 Předkládající soud uvádí, že i když je I. velice vděčný německému systému zdravotní péče, je v Německu nucen žít z důvodu svého zdravotního stavu a potřeby nepřetržité lékařské péče. V této souvislosti uvedený soud zmiňuje slabé vazby, které si I. ke Spolkové republice Německo vytvořil. I. v Německu nemá bankovní účet a v tomto členském státě nevlastní žádný nemovitý majetek; má však bankovní účet v irské bance a je v pravidelném kontaktu se svými dvěma dětmi, které se narodily v roce 1991 a 1994 a žijí v Irsku. Nemluví německy a nesnaží se o to, aby se v Německu integroval.

29 V předkládacím rozhodnutí je uvedeno, že I. si přeje vrátit se do Irska, což předpokládá splnění několika podmínek, mezi které patří jeho schopnost cestovat, dostupnost lékařské péče srovnatelné s péčí, která je mu poskytována v Německu, a zejména dostupnost ubytování uzpůsobeného k používání invalidního vozíku. Pokud budou tyto podmínky splněny, bude ho slečna B. do Irska doprovázet.

30 I. byl od propuknutí svého onemocnění schopen několikrát vycestovat do zahraničí, ale pouze na krátkou dobu a pod lékařským dohledem. V říjnu 2004 tak odcestoval do Lisabonu (Portugalsko), aby tam přednášel. Několikrát byl též v Irsku, naposledy v roce 2009. Tyto cesty byly komplikovány problémy s přístupem takto těžce postiženého cestujícího na letiště. Účastníci původního řízení připouštějí, že je prakticky nemožné, aby I. odcestoval do Irska, a v žádném případě letadly používanými leteckými společnostmi k pravidelným letům.

31 Náklady zdravotní péče poskytované I. v Německu byly Irskem hrazeny nejprve na základě formuláře E 111, který se týká situace pojištěnce, jehož stav bezprostředně vyžaduje poskytnutí věcných dávek během jeho pobytu na území jiného členského státu, než je členský stát jeho bydliště, který mu vystavilo Irsko. Na takový formulář se nyní vztahuje článek 19 nařízení č. 883/2004.

32 V průběhu března 2003 HSE změnil postavení I. tím, že mu od tohoto data vystavil formulář E 112. Příslušná instituce mu tak povolila, aby odjel na území jiného členského státu za účelem léčení přiměřeného jeho stavu. Platnost tohoto formuláře, na který se nyní vztahuje článek 20 nařízení č. 883/2004, byla od tohoto dvacetkrát prodloužena.

33 HSE dne 25. listopadu 2011 odmítl znovu prodloužit v případě I. platnost formuláře E 112 z důvodu, že má nyní bydliště na území Spolkové republiky Německo. I. podal 5. prosince 2011 žalobu k High Court s cílem dosáhnout vydání soudního příkazu, kterým by HSE bylo nařízeno, aby mu nadále vystavoval tento formulář.

34 HSE uvedl, že vzhledem k velmi zvláštní situaci, ve které se I. nachází, bude bezplatně pokračovat v hrazení nákladů spojených s péčí, která je mu poskytována, a to na základě formuláře E 106, který se týká nároku na věcné dávky v nemoci a mateřství v případě osob, které mají bydliště v jiném státě, než je příslušný stát.

35 Předkládající soud je toho názoru, že existuje pochybnost ohledně otázky, zda v rámci unijní právní úpravy týkající se zdravotní péče poskytnuté v zahraničí může pojištenec, který je nucen zůstat v členském státě z důvodu obzvláště vážného zdravotního stavu, v tomto členském státě „pobývat“ ve smyslu článku 19 nebo 20 nařízení č. 883/2004.

36 Uvedený soud zastává názor, že i když řada kritérií uvedených v článku 11 nařízení č. 987/2009 může naznačovat jiné řešení, I. přesto musí být – s ohledem na účel a cíle tohoto článku – považován za osobu pobývající v Německu.

37 Za těchto podmínek se High Court rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být pojištěný státní příslušník členského státu (dále jen ‚první členský stát‘), který je jedenáct let vážně nemocen, protože trpí závažným onemocněním, které se poprvé projevilo v době, kdy měl bydliště v prvním členském státě, ale byl na dovolené v jiném členském státě (dále jen ‚druhý členský stát‘), považován za osobu ‚pobývající‘ po tuto dobu v tomto druhém členském státě pro účely čl. 19 odst. 1 nebo čl. 20 odst. 1 a 2 nařízení […] č. 883/2004, jestliže byl skutečně nucen v tomto členském státě po uvedenou dobu fyzicky setrvat z důvodu závažného onemocnění, kterým trpí, a výhody spočívající v blízkosti poskytované specializované lékařské péče?“

38 Předkládající soud dopisem ze dne 15. května 2014 informoval Soudní dvůr o úmrtí I., ke kterému došlo 7. dubna 2014. Ve stejném dopise předkládající soud uvedl, že trvá na své předběžné otázce z důvodu, že odpověď je pro něj nezbytná pro účely vnitrostátního řízení. Za těchto podmínek je třeba otázku položenou High Court zodpovědět.

K předběžné otázce

39 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 1 písm. j) a k) nařízení č. 883/2004 musí být vykládán v tom smyslu, že pro účely čl. 19 odst. 1 nebo čl. 20 odst. 1 a 2 tohoto nařízení, pokud byl unijní státní příslušník s bydlištěm v prvním členském státě v době své dovolené ve druhém členském státě stižen vážným a náhlým onemocněním a je nucen zůstat jedenáct let v tomto členském státu z důvodu tohoto onemocnění a dostupnosti specializované lékařské péče v blízkosti místa, kde bydlí, tento státní příslušník musí být považován za osobu „pobývající“ v posledně uvedeném členském státě.

40 Úvodem je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury nařízení č. 1408/71 zavedlo systém koordinace vnitrostátních systémů sociálního zabezpečení a v hlavě II stanovilo pravidla pro určení použitelné právní úpravy. Nejen že tato pravidla měla za cíl zabránit tomu, aby dotčené osoby zůstaly v oblasti sociálního zabezpečení bez ochrany, neexistuje-li právní úprava, která by se na ně vztahovala, ale jejich cílem bylo i to, aby dotčené osoby podléhaly systému sociálního zabezpečení pouze jediného členského státu, a zabránilo se tak souběhu použitelných vnitrostátních právních předpisů a komplikacím, které by z něho mohly vyplynout (v tomto smyslu viz rozsudek Wencel, C-589/10, EU:C:2013:303, body 45 a 46 a citovaná judikatura).

41 I když nařízení č. 883/2004 má, jak je uvedeno v bodě 3 jeho odůvodnění, za cíl modernizaci a zjednodušení koordinačních pravidel pro vnitrostátní právní úpravy sociálního zabezpečení, zachovalo si stejné cíle jako nařízení č. 1408/71.

42 V tomto ohledu systém zavedený nařízením č. 1408/71 používal bydliště jako jeden z hraničních určovatelů pro účely určení použitelné právní úpravy (v tomto smyslu viz rozsudek Wencel, EU:C:2013:303, bod 48). Stejně tomu je v případě nařízení č. 883/2004.

43 Podle čl. 1 písm. j) nařízení č. 883/2004 výraz „bydliště“ označuje místo, kde má osoba obvyklé bydliště. Tento pojem má v unijním právu autonomní a vlastní význam (obdobně viz rozsudek Swaddling, C-90/97, EU:C:1999:96, bod 28).

44 Soudní dvůr již ohledně nařízení č. 1408/71 rozhodl, že pokud se na situaci osoby může vztahovat právní úprava několika členských států, pojem členský stát, v němž má osoba bydliště, znamená stát, v němž má obvyklé bydliště a v němž se nachází i jeho obvyklé středisko zájmů (viz rozsudky Hakenberg, 13/73, EU:C:1973:92, bod 32; Swaddling, EU:C:1996:96, bod 29, a Wencel, EU:C:2013:303, bod 49).

45 V tomto kontextu je třeba vzít v úvahu zejména situaci rodiny dotyčné osoby, důvody, které ji vedly k přestěhování; délku a nepřetržitost jejího bydliště, případně skutečnost, zda má stálé zaměstnání, a její záměr vyplývající ze všech okolností (v tomto smyslu viz rozsudky Knoch, C-102/91, EU:C:1992:303, bod 23, a Swaddling, EU:C:1999:96, bod 29).

46 Seznam kritérií, která je třeba vzít v úvahu při určování místa bydliště osoby, který byl vypracován judikaturou, je nyní kodifikován v článku 11 nařízení č. 987/2009. Jak uvedl generální advokát v bodě 32 svého stanoviska, tento seznam, který není taxativní, nestanoví pořadí přednosti mezi různými kritérii uvedenými v odstavci 1 tohoto ustanovení.

47 Z výše uvedeného vyplývá, že pro potřeby použití nařízení č. 883/2004 osoba nemůže mít současně dvě místa obvyklého bydliště na území dvou různých členských států (v tomto smyslu viz rozsudek Wencel, EU:C:2013:303, bod 51), přičemž se má za to, že se v rámci tohoto nařízení místo bydliště pojištěné osoby nutně liší od místa jejího pobytu.

48 V tomto ohledu je proto nutné se při určování místa bydliště pojištěnce opírat o všechna kritéria; pouhá skutečnost, že pobývá v členském státu, a to i po dlouhou dobu a nepřetržitě, nutně neznamená, že tato osoba má v tomto členském státu bydliště ve smyslu čl. 1 písm. j) nařízení č. 883/2004.

49 Doba bydliště v členském státu, ve kterém je požadováno vyplácení dávky, totiž nemůže být považována za definiční znak pojmu „bydliště“ ve smyslu nařízení č. 1408/71 (v tomto smyslu viz rozsudek Swaddling, EU:C:1999:96, bod 30).

50 Článek 1 písm. k) skutečně definuje „pobyt“ jako „dočasné“ bydliště. Jak ale uvedl generální advokát v bodech 43 až 46 svého stanoviska, takový „pobyt“ nutně neznamená krátkodobou přítomnost.

51 Ze znění čl. 1 písm. va) bodu i) nařízení č. 883/2004 totiž vyplývá, že se články 19 a 20 tohoto nařízení použijí na věcné dávky včetně věcných dávek „dlouhodobé péče“. V důsledku toho může být osoba považována za osobu pobývající v jiném členském státě, i když tam pobírá dávky po dlouhé období.

52 Přestože nařízení č. 1408/71 v čl. 22 odst. 1 bodu i) stanovilo, že se doba, po kterou jsou dávky poskytovány, řídí právními předpisy příslušného státu, toto pravidlo se již nevyskytuje v čl. 19 odst. 1 ani v čl. 20 odst. 1 a 2 nařízení č. 883/2004, které v podstatě nahradily uvedený čl. 22 odst. 1 písm. a) až i).

53 Pouhá okolnost, že I. zůstal po dobu jedenácti let v Německu, tak sama o sobě nepostačuje ke konstatování, že měl bydliště v tomto členském státě.

54 Za účelem určení obvyklého centra zájmů I. totiž předkládající soud musí vzít v úvahu všechna relevantní kritéria, zejména kritéria uvedená v čl. 11 odst. 1 nařízení č. 987/2009, a – na základě odstavce 2 tohoto článku – záměr dotčené osoby týkající se místa jejího skutečného bydliště. Tento záměr musí být posuzován s ohledem na objektivní skutečnosti a okolnosti věci v původním řízení, jelikož pouhé vyjádření záměru mít bydliště na určitém místě samo o sobě nepostačuje pro účely použití uvedeného odstavce 2.

55 V rámci řízení o předběžné otázce sice nakonec přísluší vnitrostátnímu soudu, aby posoudil skutkové okolnosti, avšak Soudní dvůr, který má poskytnout vnitrostátnímu soudu užitečné odpovědi, má pravomoc poskytnout vodítka opírající se o spis ve věci v původním řízení, jakož i o vyjádření, která mu byla předložena a jež předkládajícímu soudu umožní rozhodnout (v tomto smyslu viz rozsudky Brunnhofer, C-381/99, EU:C:2001:358, bod 65, a Alakor Gabonatermelő és Forgalmazó, C 191/12, EU:C:2013:315, bod 31).

56 Mezi skutečnostmi, které by měl předkládající soud vzít v úvahu pro účely použití čl. 1 písm. j) a k) nařízení č. 883/2004, patří zejména skutečnost, že i když I. žil v Německu po dlouhou dobu, nebyla tato situace jeho osobní volbou, jelikož podle znění položené otázky k tomu byl donucen „z důvodu závažného onemocnění, kterým trpí, a vzhledem k výhodě spočívající v blízkosti specializované lékařské péče“.

57 V projednávané věci přísluší předkládajícímu soudu, aby s ohledem na okolnosti věci v původním řízení ověřil schopnost I. cestovat a to, zda je na irském území dostupná lékařská péče rovnocenná lékařské péči, která mu byla poskytována v Německu.

58 Vedle skutečností uvedených v předkládacím rozhodnutí je třeba uvést, že I. při jednání a v odpovědi na jednu z otázek Soudního dvora tvrdil, že neměl žádnou vazbu k německému daňovému systému a že jeho daňové sídlo se nacházelo v Irsku, i když tam neplatil daně, jelikož neměl žádný jiný příjem kromě příspěvku v invaliditě vypláceného Irskem a malé penze vyplácené Spojeným královstvím.

59 S ohledem na veškeré výše uvedené úvahy je třeba odpovědět na položenou otázku tak, že čl. 1 písm. j) a k) nařízení č. 883/2004 musí být vykládán v tom smyslu, že, pro účely čl. 19 odst. 1 nebo čl. 20 odst. 1 a 2 tohoto nařízení, pokud byl unijní státní příslušník s bydlištěm v prvním členském státě v době své dovolené v druhém členském státě stižen vážným a náhlým onemocněním a je nucen zůstat jedenáct let v tomto členském státě z důvodu tohoto onemocnění a dostupnosti specializované lékařské péče v blízkosti místa, kde bydlí, musí být považován za osobu „pobývající“ v tomto druhém členském státě, jelikož obvyklé centrum jeho zájmů se nachází v prvním členském státě. Vnitrostátnímu soudu přísluší, aby určil obvyklé centrum zájmů tohoto státního příslušníka tím, že posoudí všechny relevantní skutečnosti a vezme v úvahu jeho záměr, který vyplývá z těchto skutečností, jelikož pouhá skutečnost, že uvedený státní příslušník setrvává v druhém členském státě po dlouhé období, sama o sobě nepostačuje pro učinění závěru, že má v tomto státě bydliště.

K nákladům řízení

60 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

Článek 1 písm. j) a k) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004, o koordinaci systémů sociálního zabezpečení musí být vykládán v tom smyslu, že pro účely čl. 19 odst. 1 nebo čl. 20 odst. 1 a 2 tohoto nařízení, pokud byl unijní státní příslušník s bydlištěm v prvním členském státě v době své dovolené ve druhém členském státě stižen vážným a náhlým onemocněním a je nucen zůstat jedenáct let v tomto členském státě z důvodu tohoto onemocnění a dostupnosti specializované lékařské péče v blízkosti místa, kde bydlí, musí být považován za osobu „pobývající“ v druhém členském státě, jelikož obvyklé centrum jeho zájmů se nachází v prvním členském státě. Vnitrostátnímu soudu přísluší, aby určil obvyklé centrum zájmů tohoto státního příslušníka tím, že posoudí všechny relevantní skutečnosti a vezme v úvahu jeho záměr, který vyplývá z těchto skutečností, jelikož pouhá skutečnost, že uvedený státní příslušník setrvává ve druhém členském státě po dlouhé období, sama o sobě nepostačuje pro učinění závěru, že má v tomto státě bydliště.

Podpisy.